

יחידה: ראש השנה פרק ג משנה א

קידוש החודש רק בעקבות הכרזת בית הדין

משנה זו היא המשנה הראשונה בפרק ג', והיא עוסקת עדין בנושא קידוש החודש. המשנה מדגישה שהעובדה הקובעת האם החודש יתקדש היא ההכרזה על קידוש החודש על ידי בית הדין ולא ראיית המולד או חקירת העדים בלבד.

משך הוראה מומלץ: שיעור אחד

מטרות

1. הישג **תוכן ומבנה**: התלמיד יארגן את המשנה לפי רכיבי הכאמד"ט.
2. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד יבין מתוך הדין הראשון שקידוש החודש תלוי בהכרזת בית הדין, ולא רק בכך שראו את המולד.
3. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד ידע כיצד בית דין צריך לנהוג במקרה שרק חברי בית הדין ראו את המולד, וידע להבחין בין שני המקרים שמובאים במשנה: "ראו בית דין בלבד", "ראוהו שלושה והן בית דין".

פתיחה

אפשר להעלות לדיון לפני הכיתה את שני המקרים הראשונים במשנה: כל ישראל רואים את המולד, או שנחקרו העדים, אבל מכל מיני סיבות בית הדין לא הספיק לקדש את החודש. לשמוע את דעות התלמידים ולאחר מכן להזמין אותם לבחון מהי ההלכה המופיעה במשנה.

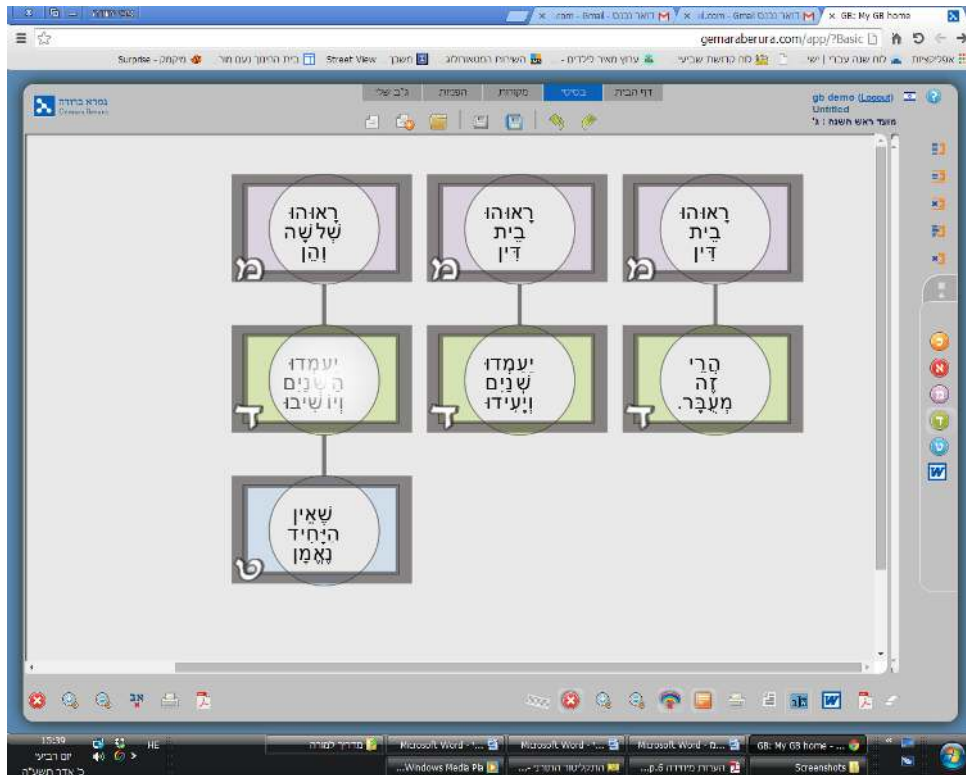
גוף השיעור

א. מבנה

קצת קשה לזהות את המקרים והדינים במשנה מבלי להבינם. לצורך כך אנו מציעים להיעזר במילה 'ראוהו' שבה מתחיל כל מקרה (משום שאלו שלושה מקרים שעוסקים בראיית הלבנה), וכך לזהות את המקרים ואת הדינים. דינים במשנה זו אינם רק כשר או פסול, או מעובר או לא מעובר, אלא הוראות מה צריך לעשות 'עמדו השנים ויושיבו מחבריהם...'

לאחר הזיהוי מלאכת בניית התרשים היא פשוטה – לכל מקרה דין.

בהמשך, בלשון חכמים, יתברר שהמקרה הראשון הוא בעצם שני מקרים, אך לא צריך כבר כאן להתייחס לכך.

ב. לשון חכמים – הרישא של המשנה

חשוב שהתלמידים יבינו שמדובר בשני מקרים שונים – כל ישראל ראו את המולד, או נחקרו העדים, והמשותף להם הוא שלא הספיקו לומר מקודש עד שחשכה. משימה 2 מוודאת את ההבנה של המקרים ברישא של המשנה.

לגבי סעיף ג ניתן לקשר את המילה 'מעובר' למשל שלמדו בדברי רבי דוסא בפרק הקודם (היאך מעידים על האשה שילדה ולמחרת כרסה בין שיניה).

ג. הבנה ופרשנות

דברי הילדים במשימה 3 מציגים את מה שהיה נראה מובן מאליו לפני שלומדים את המשנה. נראה בהיגיון שאם כולם ראו את המולד, או אם כבר התקבלה עדות של עדים החדש יתקדש. בסעיף א התלמידים מתבקשים לכתוב את הדין המופיע במשנה, ובסעיף ב להסביר את העיקרון שמה שקובע אם החדש התקדש בסופו של דבר זוהי ההכרזה של בית הדין.

הסיפא של המשנה

העיקרון המנחה את המקרים בסיפא של המשנה הוא שגם אם בית הדין ראה את המולד (בערב) זה לא מספיק כדי לקדש את החדש, אלא הם צריכים לעשות את אותו התהליך של חקירת העדים, רק שבמקרה זה העדים יהיו מבית הדין עצמו.

משימה 4 עוסקת בהבנת המקרה השני – באיורים ובמשפטים (המשפט השני והרביעי נכונים).

משימה 5 עוסקת במקרה השלישי שדומה למקרה השני אך שם ישנם רק שלושה חברים בבית הדין, ולכן אם שנים עומדים להעיד נותר רק אחד, שאינו יכול לקדש לבד את החודש, ולכן יש צורך להוסיף שני דיינים אחרים מהסנהדרין.

משימה 6 עוסקת בהבנת הטעם, שלא כמו שאפשר להבין מלשון המשנה, משמעותו של המשפט הוא שדין יחיד אינו מוסמך לקדש את החודש לבדו.